

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

Muutos 1:

Yhteiset osuudet → Opetuksen järjestäminen → Eteläpohjalainen perusopetus yleissivistyksen perustana → Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

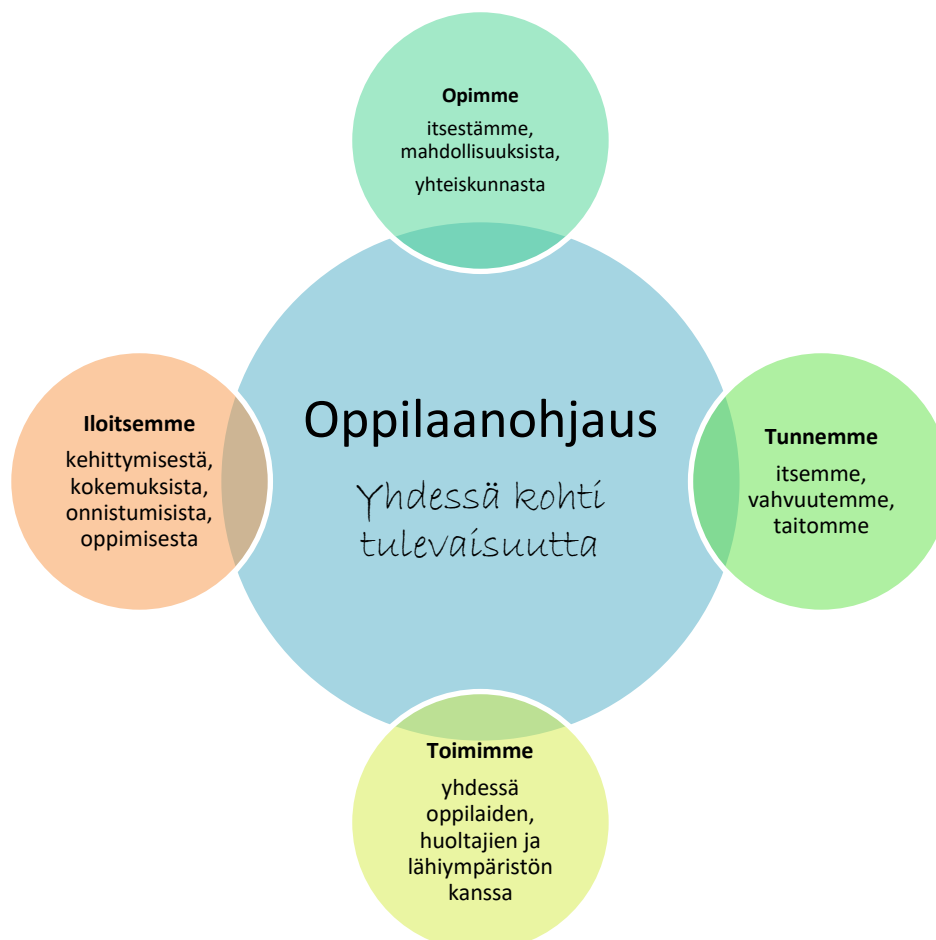
Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma

Kunta laatii ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (kts. myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

Muutos 2:

Oppiaineet → Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaus Etelä-Pohjanmaalla

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

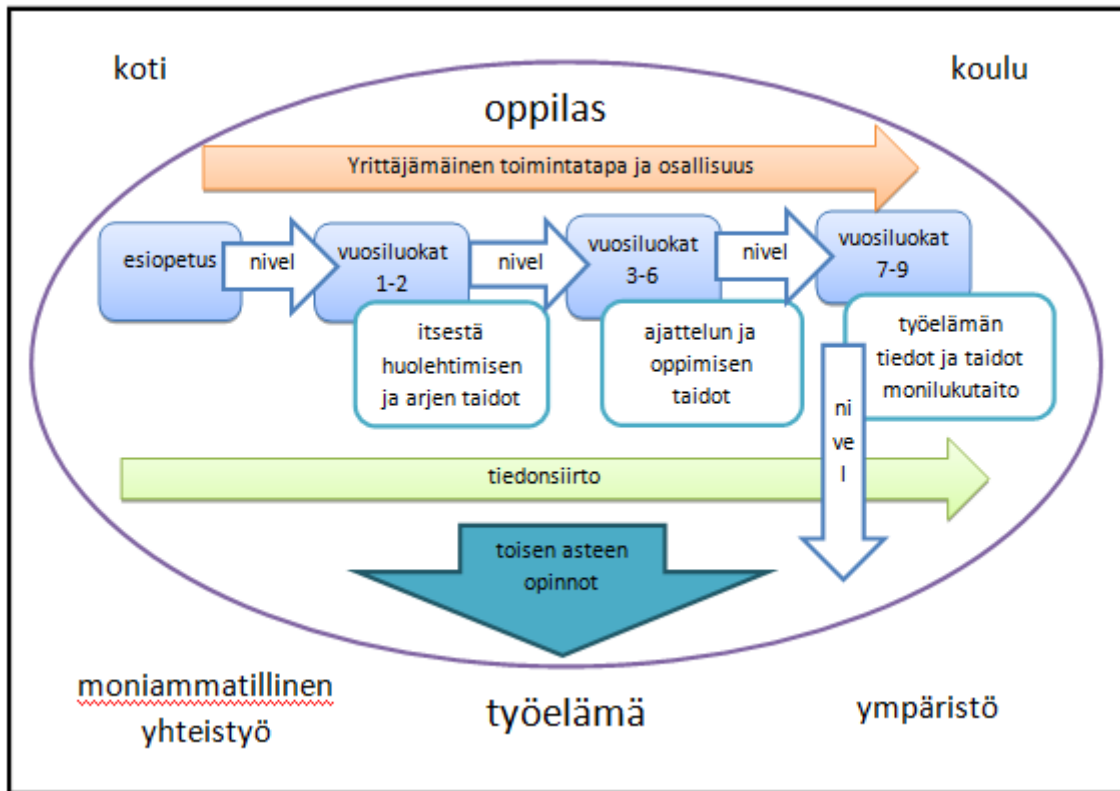
KUVIO 1 Maakunnalliset arvot ohjauksessa

KUVIO 2 Koulussa laadittavien suunnitelmien suhde

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa paikallisessa opetussuunnitelmassa, miten oppilaanohjaus järjestetään. Opetuksen järjestäjä laatii koko perusopetusta koskevan ohjaussuunnitelman, jota tarkennetaan tarvittaessa koulukohtaisesti. Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

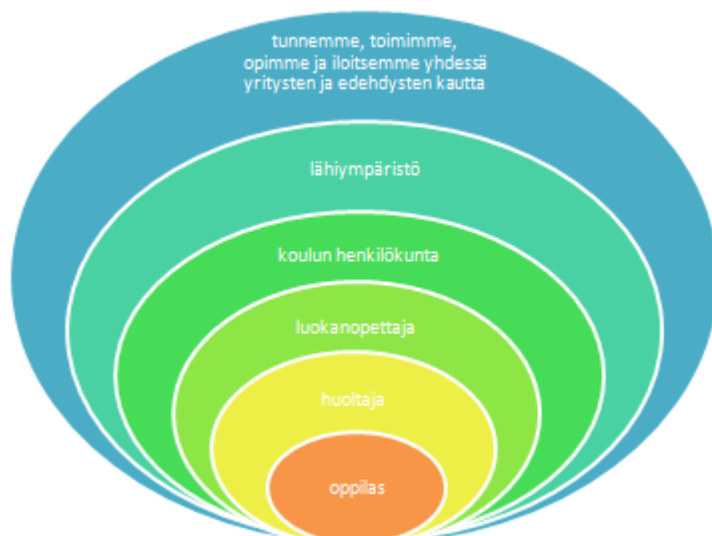
Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

KUVIO 3 Ohjaussuunnitelma oppilaan koulupolulla

VUOSILUOKAT 0–2

Vuosiluokilla 0–2 oppilaanohjauksessa painotetaan itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja yrittäjämäisen toimintatavan hengessä. Oppilaanohjauksen koordinointi kuuluu luokanopettajan tehtäviin. Ohjaus on osa arjen toimintakulttuuria ja kuuluu jokaisen koulussa toimivan aikuisen tehtäviin. Ohjaus on monimuotoista ja siihen osallistuu myös muu oppilaan lähiympäristö.

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

KUVIO 4 Oppilaanohjauksen monimuotoisuus vuosiluokilla 0–2

Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 0–2

Nivelvaihe siirryttäessä ensimmäiselle vuosiluokalle

- esikoulun opettajan, huoltajien ja luokanopettajan välinen yhteistyö ja tiedonsiirto
- tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- ohjaus kouluvalmiuksien kartoitukseen ja tarvittaessa tukipalveluihin

Alkuopetuksessa: **Koululaiseksi kasvaminen**

- luokanopettajan, huoltajien ja aamu- ja iltapäiväohjaajien välinen tiedonsiirto
- tutustutaan koulun toimintatapoihin ja sääntöihin
- opetellaan toimimaan sekä yksilönä että osana ryhmää
- harjoitellaan arkielämän taitoja
- harjoitetaan ja ylläpidetään oppimisen iloa ja yritteliäisyyttä
- harjoitetaan ja kannustetaan oppilasta omien kykyjen löytämiseen
- opetellaan itsearvioinnin taitoja
- harjoitetaan oppimaan oppimisen perustaitoja ja -valmiuksia sekä työskentelytaitoja
- tuetaan erilaisia oppijoita käyttämällä monipuolisia opetusmenetelmiä
- tuetaan yksilöllisyyttä ja pyritään tarjoamaan oppilaalle mahdollisuus edetä joustavasti omien taitojensa ja kykyjensä mukaan
- luodaan pohja huoltajien kanssa tehtävälle yhteistyölle
- tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa tutustuen arki- ja lähiympäristöön
- huomioidaan ohjauksessa ja toiminnassa kestävä kehitys
- ennaltaehkäistään ongelmia varhaisella puuttumisella
- tunnistetaan oppimisvaikeuksia yhdessä erityisopetuksen kanssa, etsitään sopivia oppimisen tukimuotoja ja tehdään tarvittavat pedagogiset asiakirjat (oppimisen ja koulunkäynnin tuki)
- ohjataan tarvittaessa oppimisvalmiuksien kartoitukseen ja tukipalveluiden piiriin
- tarkistetaan vuosittain pedagogiset asiakirjat

Nivelvaihe siirryttäessä kolmannelle vuosiluokalle

- tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan välillä siirryttäessä kolmannelle luokalle

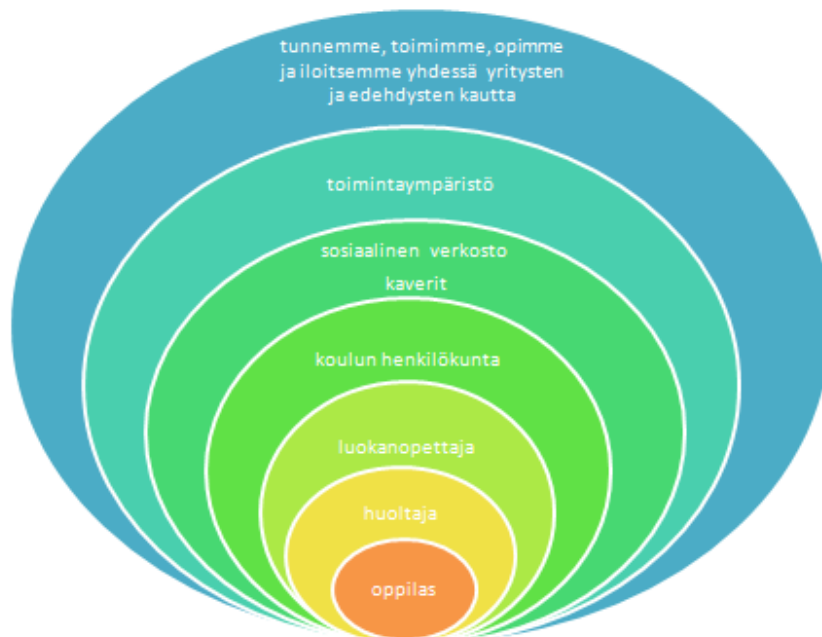
Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä kolmannelle vuosiluokalle
- yhteistyö erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö

VUOSILUOKAT 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjauksessa tuetaan ja kehitetään erityisesti ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaanohjauksessa korostuvat yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus.

Maakunnalliset ja paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon, kun oppilaat tutustuvat lähialueen ammatteihin ja elinkeinoelämään. Ohjauksessa korostuu ennakkoluuloton suhtautuminen ammatteihin ja työelämään. Oppilaanohjauksen koordinointi kuuluu luokanopettajan tehtäviin. Ohjaus on osa arjen toimintakulttuuria ja kuuluu jokaisen koulussa toimivan aikuisen tehtäviin. Ohjaus on monimuotoista ja siihen osallistuu myös muu oppilaan lähiympäristö.

KUVIO 5 Oppilaanohjauksen moninaisuus vuosiluokilla 3–6

Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 3-6

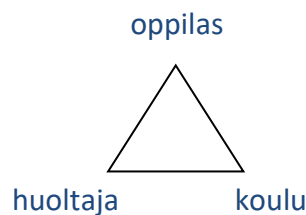
Nivelvaihe siirryttäessä 3. vuosiluokalle

- tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan välillä siirryttäessä kolmannelle luokalle
- yhteistyö erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- pedagogisten asiakirjojen läpikäyminen ja huomioiminen opetusta suunniteltaessa

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

Vuosiluokat 3-6: **Oppijana kehittyminen**

- kerrataan koulun toimintatapoja ja sääntöjä
- ylläpidetään oppimisen iloa ja sisäistä motivaatiota
- ohjataan omatoimisuuteen ja yritteliäisyyteen
- korostetaan oppilaan vahvuuksia ja myönteistä asennetta
- tuetaan itseluottamuksen ja itsetuntemuksen kehittymistä
- vahvistetaan arkielämän taitoja ja positiivista käytöstä
- kehitetään taitoja toimia sekä yksilönä että osana ryhmää
- tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallisuuteen koulun arjessa
- edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä mm. tutustumalla lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään
- tarjotaan malleja ja ajatuksia arvomaailman luomiseen
- harjoitellaan erilaisuuden hyväksymistä erilaisissa integrointi- ja inklusioryhmissä sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa
- harjoitellaan erilaisia opiskelustrategioita, joiden avulla oppilasta ohjataan löytämään itselle ja oppiaineelle sopivimmat työtavat
- ohjataan kokeisiin valmistautumista, tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia oman osaamisen näyttämiseen ja vahvistetaan itsearviointitaitoja
- avataan oppilaalle ja huoltajille oppiaineiden ja toiminnan tavoitteet sekä päämäärät
- tuetaan oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa
- tavataan vuosittain huoltajien kanssa arviointikeskustelussa vuosiluokilla 1-4 ja muutoin vanhempainvarteissa

- ennaltaehkäistään ongelmia varhaisella puuttumisella

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

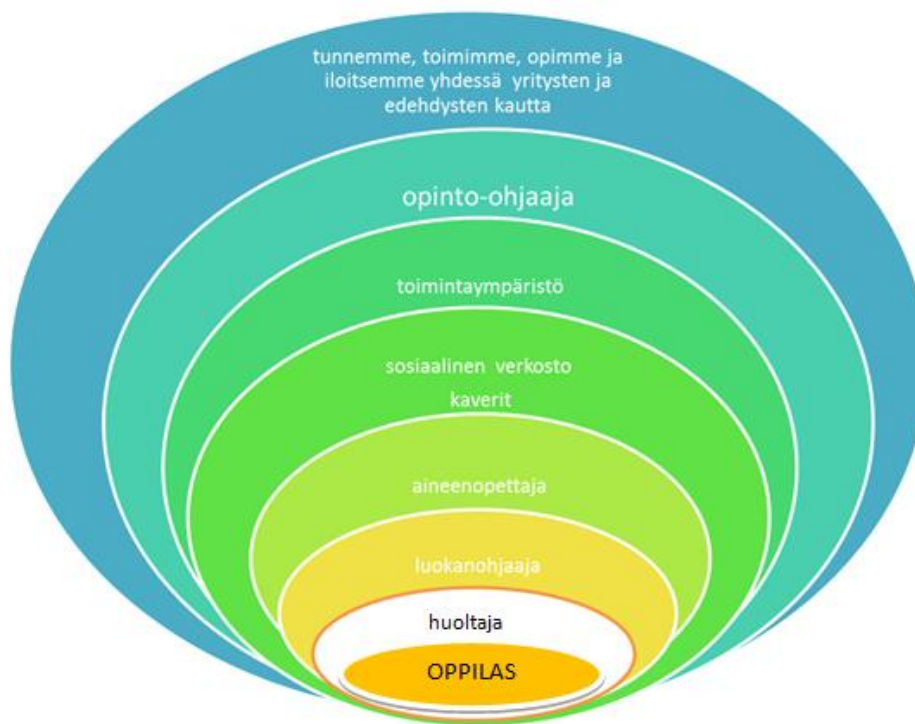
- tunnistetaan oppimisvaikeuksia yhdessä erityisopetuksen kanssa, etsitään sopivia oppimisen tukimuotoja ja tehdään tarvittavat pedagogiset asiakirjat (oppimisen ja koulunkäynnin tuki)
- ohjataan tarvittaessa oppimisvalmiuksien kartoitukseen ja tukipalveluiden piiriin
- tarkistetaan vuosittain pedagogiset asiakirjat

Nivelvaihe siirryttäessä seitsemännelle vuosiluokalle

- tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan sekä luokanohjaajien välillä
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä 7. vuosiluokalle
- tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö alakoulujen ja yläkoulun välillä

VUOSILUOKAT 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan ohjaaminen on osa arjen toimintakulttuuria, jota toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä. Oppilaanohjausta koordinoi opinto-ohjaaja. Ohjaus on monimuotoista ja se kattaa myös muun oppilaan lähiympäristön.

Kuvio 6 Oppilaanohjauksen monimuotoisuus vuosiluokilla 7–9

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

Yläkoulussa oppilaanohjauksen painoalueina ovat monilukutaito, työelämätaidot ja yrittäjäyys sekä jatko-opinnot. Ohjaussuunnitelmassa tulee huomioida yhteistyö paikallisten yritysten ja toisen asteen yhteistyökumppaneiden kanssa.

Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 7-9

Nivelvaihe siirryttäessä seitsemännelle vuosiluokalle

- kodin ja koulun välinen moniammatillinen yhteistyö ja tiedonsiirto
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä 7. vuosiluokalle
- tutustuminen yläkouluun
- ryhmäytytys

Vuosiluokat 7-9: Yksilönä ja yhteisön jäsenenä kasvaminen

- tuetaan oppilaiden kykyä asettaa tavoitteita oppimiselleen ja ottaa vastuuta opiskelustaan
- ohjataan oppilaita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja rakentamaan tulevaisuuttaan oppimisen keinoin
- ohjataan oppilaita huomioimaan toimintansa seuraukset ja vaikutuksen muihin ihmisiin ja ympäristöön
- ohjataan käyttämään yhteiskunnan tieto- ja viestintäteknologiaa
- tuetaan oppilaan yleissivistyksen ja maailmankuvan kehittymistä
- tuetaan työelämän tiedot ja taidot yhdistävää osaamista
- tuetaan oppilasta itsenäisessä päätöksenteossa
- tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen koulun arjessa

Nivelvaihe toiselle asteelle

- käydään henkilökohtaiset ohjauskeskustelut ja pienryhmäkeskustelut oppilaiden kanssa, huoltajat mukana tarvittaessa
- päivitetään tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa olevien oppilaiden jatko-opintosuunnitelmat
- huolehditaan kodin, koulun ja toisen asteen välisestä yhteistyöstä ja tiedonsiirrosta
- tarkistetaan ja päivitetään oppilaiden pedagogiset asiakirjat jatko-opintoja varten (kolmiportaisen tuen vastuuhenkilö)
- tutustutaan toisen asteen koulutukseen

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

- huomioidaan moniammatillinen yhteistyö ja tukea tarvitsevat oppilaat
- varmistetaan, että yhteishaun tulosten saavuttua opiskelupaikkaa vailla olevat siirtyvät jälkiohjaukseen

Oppilaanohjauksen sisällöt vuosiluokilla 7-9

7. luokka

- Ryhmytyminen
- Koulun toimintakulttuuri
- Opiskelutaidot
- Valinnaisaineet
- Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus
- Työelämään tutustuminen eli TET

8. luokka

- Itsetuntemus
- Opiskelutaidot
- Tutustuminen koulutukseen Suomessa
- Ammatti- ja työelämätietous
- Työn hakeminen
- Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus
- Työelämään tutustuminen eli TET

9. luokka

- Vaihtoehdot peruskoulun jälkeen
- Itsetuntemus
- Yhteiskunnan ohjaus-, tieto- ja tukipalvelut
- Yhteishaku
- Kansainvälisyys
- Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus
- Työelämään tutustuminen eli TET ennen yhteishakua

Valinnaisten aineiden valinnat

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

Tuetaan ja ohjataan oppilaita valinnaisaineiden valinnoissa. Valinnaisaineiden valintojen ohjaus on osa oppilaanohjausta.

TET eli työelämään tutustuminen

Työelämäyhteistyö lisää vuorovaikutusta lähiympäristön kanssa, mahdollistaa oppivan yhteisön syntymisen sekä lisää ja vahvistaa opettajien ja oppilaiden osallisuuden kokemuksia yhteistyössä sidosryhmien kanssa. TET-jaksot antavat hyvän pohjan integroitaessa eri oppiaineita työelämään.

Työelämään tutustumista tulee järjestää jokaiselle yläkoulun vuosiluokalle. Tavoitteena on, että oppilas tutustuu yläkoulun aikana vähintään kolmeen erilaiseen työtehtävään aloilla, joista vähintään kahdesta hän on kiinnostunut ja joille hän mahdollisesti aikoo hakeutua peruskoulun tai toisen asteen jälkeen. Oppilas harjoittelee TETin aikana työelämän pelisääntöjä ja vieraiden aikuisten kanssa toimimista. Yrittäjämäistä toimintatapaa tukee TET-paikan hankkiminen mahdollisimman itsenäisesti. Myös alakoulussa on mahdollista toteuttaa TET-jaksoja. TET-jaksojen aikataulu ja laajuus kirjataan koulukohtaiseen vuosisuunnitelmaan. TET-jaksojen sijoittelussa tulee ottaa huomioon päättävien luokkien yhteishaku. Ohjaussuunnitelmassa määritellään tarkemmin, miten ja missä oppiaineissa ja/tai monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa TET-jaksojen sisältöjä ja kokemuksia käsitellään. TET-jaksoihin kuuluu työnantajan palaute sekä oppilaan itsearviointi. Pidemmistä, koulun ulkopuolisista TET-jaksoista on laadittava aina TET-sopimus. Oppilaiden, huoltajien ja työnantajien tulee olla tietoisia nuoria koskevasta työlainsäädännöstä.

Maakunnallisena linjauksena on, että luokan kaikki oppilaat ovat TETissä samaan aikaan, elleivät paikalliset erityiset syyt edellytä muunlaista toimintatapaa (esim. TET-paikkojen lukumäärä).

Koulun vuosisuunnitelmaan kirjataan, miten opettajien tunnit, toimintatavat ja tehtävät TETin aikana toteutetaan. Pääpaino on erilaisissa oppilaita tukevissa ohjauksellisissa toimenpiteissä.

Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- opettajien vierailut oppilaiden TET-paikoille
- samanaikaisopetus
- tehostetun tuen antaminen
- luokan/ryhmän jakaminen

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

- oman ohjausluokan oppituntien seuranta
- monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen
- opettajien työelämään tutustumisjaksot (ope-TET)
- muut ohjaussuunnitelman mukaiset ohjaukselliset tehtävät

TET-jaksoja kehitetään vastaamaan oppilaiden tarpeisiin erityisesti tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen oppilailla.

7. vuosiluokan TET

7. luokan työelämään tutustuminen voidaan järjestää kuten 8. ja 9. luokan TET tai lyhyempänä kokonaisuutena, esimerkiksi yhtenä tai kahtena perättäisenä päivänä. 7. luokan TET voi olla ns. matalan kynnyksen työelämään tutustumista, jolloin läheiset aikuiset yhdessä koulun henkilökunnan kanssa auttavat TET-paikan löytämisessä. TET voi olla myös läpi vuoden jatkuvaa toimintaa esimerkiksi koulun ruokalassa tai muutaman tunnin kestävä vierailu koulun lähellä sijaitsevaan vanhusten palvelutaloon. Esimerkkejä TETin toteuttamiseen:

- huoltaja-TET huoltajien tai jonkun muun läheisen aikuisen työpaikalla
- keittiö-TET koulun ruokalassa, esimerkiksi parin tunnin päivittäiset tiskivuorot pareittain
- TET koulun vahtimestarin, kiinteistöhuollon tai siistijöiden kanssa
- TET-päivä tai pari tuntia vanhusten palvelutalolla esimerkiksi lukemassa sanomalehtiä
- TET-päivä tai pari tuntia päiväkodissa tai esikoulussa esimerkiksi pitämässä satutuntia tai puuhatuokiota
- TET kirjastossa
- TET koulun kummiyrityksessä
- apuopettajina alakoululla
- lehtijutun tekeminen paikallislehteen

Ohjaussuunnitelmaan kirjataan ja koulukohtaisessa vuosisuunnitelmassa tarkennetaan:

- Montako TET-jaksoa yläkoulun aikana toteutetaan?
- Miten TET-jaksot järjestetään?
- Kuinka pitkiä TET-jaksot ovat?
- Miten TET-jaksot integroidaan eri oppiaineisiin?

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

Koulun vuosisuunnitelmaan kirjataan, miten opettajien tunnit, toimintatavat ja tehtävät TETin aikana toteutetaan.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus on yksilöllistä oppilaanohjausta ja opiskelun tukea, jonka tavoitteena on vahvistaa suunnitelmallisesti oppilaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Tuen tarpeen arviointi alkaa moniammatillisena yhteistyönä jo 7. luokan nivelvaiheessa. Jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tuen tarvetta arvioidaan erityisesti seuraavilla oppilasryhmillä:

- tehostetun ja erityisen tuen oppilaat
- S2-oppilaat (kieli- ja kulttuuritaustan huomioiminen)
- oppilaat, joilla on neuropsykiatrisia oireita
- oppilaat, joilla on terveydellisiä haasteita
- oppilaat, jotka ovat syrjäytymisvaarassa
- erityislahjakkaat

Tuen tarpeen arvioinnin yhteydessä määritellään toimenpiteet ja vastuunjako. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus voi sisältää esimerkiksi lyhyitä koulutuskokeiluja ja/tai TET-jaksoja oppilaan tarpeen ja vastaanottavan tahon mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaanohjaaja vastaa ohjauksen kokonaisuudesta ja jatkumosta. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta voidaan havaitun tarpeen perusteella toteuttaa osittain monialaisesti asiantuntijoiden yhteistyönä. Oppilaanohjaaja arvioi tuen riittävyyttä ja tarvetta säännöllisesti vuosiluokkien 7-9 aikana.

Oppilaanohjaaja laatii yhdessä oppilaan kanssa jatko-opintosuunnitelman vuosiluokan 8 loppuun mennessä. Jatko-opintosuunnitelmaan hahmotellaan oppilaan tavoitteita, vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä alustava suunnitelma siirtymisestä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Jatko-opintosuunnitelmaa tarkennetaan oppilaan kanssa vuosiluokan 9 aikana.

Hyväksytty Osaajan ohjausryhmässä 7.5.2021

Opetuksen järjestäjä kuvaa tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttamista tarkemmin ohjaussuunnitelmassa.